

Wstęp	9
 Rozdział 1. Dwudzielna psychologia Wilhelma Wundta. Psychologia niezależna się od filozofii	
1.1. Tło historyczno-filozoficzne powołania przez Wundta do życia psychologii ...	12
1.1.1 Jak powstała nazwa „psychologia”	14
1.1.2. Dostojęstwo psychologii wyraża się w godności jej przedmiotu	17
1.1.3. Problem prawdziwości wiedzy nagromadzonej w sposób rozważaniowy ..	19
1.2. Okoliczności wprowadzenia przez Wundta do psychologii metody eksperymentu laboratoryjnego	21
1.2.1. Przyczynowość fizyczna a przyczynowość psychiczna jako zasada opisu i wyjaśniania życia duchowego	23
1.2.2. Heurystyczna zasada paralelizmu psychofizycznego	24
1.3. Aktualnościowa (procesualna) koncepcja duszy jako przedmiotu psychologii Wundta	26
1.3.1. Aktualnościowa koncepcja duszy w psychologii Arystotelesa	27
1.3.2. Czy dusza w Arystotelesa aktualnościowej koncepcji duszy jest niesubstancjalna?	30
1.4. Metodyzm dogmatyczny bramą wiedzy psychologicznej	33
1.4.1. Psychofizyka Gustava Th. Fechnera: zwiastun psychologii eksperymentalnej	35
1.5. Wczesny Wundt i jego heidelberski program „nowej” psychologii (1857–1874) ..	37
1.5.1. Metoda eksperymentu laboratoryjnego jako sposób wspomagania samoobserwacji	39
1.6. Późny Wundt i jego działalność naukowa w okresie lipskim (1874–1920)	41
1.7. Samoobserwacja eksperymentalna jako sposób wnioskowania o naturze nieświadomych procesów psychicznych	41
1.8. Niekperymentalna psychologia historyczno-kulturowa	43
1.9. Lwa S. Wygotskiego psychologia „o dwu twarzach” a dwudzielna psychologia Wundta	46
1.9.1. Metoda badania psychologicznego jako teorio-metoda	49
1.9.2. Pierwsze oblicze psychologii Wygotskiego	50
1.9.3. Drugie oblicze psychologii Wygotskiego	52
 Rozdział 2. Reakcja na psychologię Wundta: szkoła würrzburska, psychologia aktów i psychologia postaci	
2.1. Odejście Wundta od programu heidelberskiego psychologii naukowej	55
2.2. Introspekcja eksperymentalna w wersji Titchenera wyzwaniem rzuconym dwudzielnej psychologii Wundta	59
2.3. Szkoła würrzburska: narodziny eksperymentalnej psychologii myślenia	60
2.3.1. Czy myślenie może być nienaocznę? Zadanie jako czynnik ukierunkowujący myślenie	63
2.3.2. Spór o naturę eksperymentu w psychologii	64

2.3.3. Pierwsze zastrzeżenia co do introspekcji jako podstawowej metody badania w psychologii. Introspekcja dzisiaj	71
2.4. Psychologia aktów: przedmiotem psychologii musi być aktywne i intencjonalne doświadczenie	77
2.4.1. Akt psychiczny – wyłączny przedmiot spostrzeżenia wewnętrznego	78
2.4.2. Intencjonalna inegzystencja jako wyróżniająca własność fenomenów psychicznych	81
2.4.3. Psychologia jako nauka o duszy – substancjalnym nośniku zjawisk psychicznych	84
2.5. Współczesna kontynuacja Brentanowskiej myśli psychologicznej	86
2.5.1. Kazimierza Twardowskiego teoria czynności i wytworów	86
2.5.2. Johna R. Searle’a koncepcja intencjonalności w jego teorii czynności ...	87
2.6. Psychologia postaci: krytyka holizmu leżącego u podłoża Wundtowskiej zasady syntezy twórczej	89
2.6.1. Psychologia postaci najwcześniejszym przejawem wielkiego „kryzysu psychologii”	90
2.6.2. Psychologia postaci – impuls do powstania subdyscyplin psychologii: Kurt Lewin i Wolfgang Köhler	91
2.6.3. Dziedzictwo naukowe psychologii postaci	94

Rozdział 3. Funkcjonalizm: psychologia ręczy za filozofię. Zastosowanie zasad psychologicznych w praktyce	97
3.1. Zastosowanie matematyki do zjawisk psychicznych	97
3.1.1. Liczenie jako podstawowa forma ilościowego ujmowania zjawisk psychicznych we współczesnej psychometrii	98
3.2. Psychologia empiryczna a psychologia eksperymentalna	99
3.2.1. Psychologia fizjologiczna Wundta jako psychologia eksperymentalna ...	101
3.2.2. Doświadczenie jedynym źródłem wiedzy w psychologii empirycznej Brentany	102
3.3. Metoda badania zjawisk psychicznych w psychologii empirycznej Brentany ...	103
3.3.1. Metoda eksperymentalna w psychologii empirycznej Brentany	105
3.4. Empiryczna psychologia Brentany jako „teoretyczna psychologia stosowana” ..	112
3.5. Psychologia empiryczna Brentany intelektualnym prekursorem psychologii funkcjonalnej	116
3.6. Okoliczności przeniknięcia funkcjonalnego punktu widzenia do psychologii amerykańskiej	117
3.6.1. Świadomość z punktu widzenia jej biologicznego znaczenia jako przedmiot psychologii funkcjonalnej	118
3.6.2. William James – inicjator idei funkcjonalizmu w psychologii amerykańskiej	120
3.7. John Dewey i jego koncepcja łuku odruchowego w psychologii	121
3.7.1. Titchenera krytyka psychologii funkcjonalnej	122
3.8. Propagatorzy psychologii funkcjonalnej w Ameryce: James Angell i Harvey Carr	125
3.8.1. Roberta S. Woodwortha psychologia dynamiczna	128
3.9. Funkcjonalizm toruje drogę zastosowaniu zasad psychologicznych w praktyce .	131
3.10. Psychologia funkcjonalna sprawdzianem praktycznej użyteczności pragmatycznej teorii prawdy	134

Rozdział 4. Psychologia behawiorystyczna:	
chwilowy rozbrat psychologii z filozofią	135
4.1. John B. Watson i jego „manifest behawiorystyczny”	135
4.2. Od psychologii zwierząt do psychologii człowieka	137
4.2.1. Empiryczne kryterium psychiczności	141
4.2.2. Związek badań nad zwierzętami z psychologią człowieka	143
4.3. Czy behawioryzm jest psychologią?	145
4.3.1. Prekursorzy Watsonowskiego behawioryzmu	147
4.3.2. C. Lloyd Morgan i jego „kanony”	151
4.3.3. Edward L. Thorndike i jego psychologia koneksjonistyczna	153
4.4. Kryzys w psychologii klimatem intelektualnym wystąpienia Watsona	162
4.5. Czy w 1913 roku wybuchła w psychologii rewolucja behawioralna?	166
4.6. Warunkowanie reakcji emocjonalnych i mały Albert B.	175
4.7. W psychologii nie było rewolucji behawiorystycznej	179
4.8. Uwagi krytyczne o behawioryzmie	188
Rozdział 5. Neobehawioryzm: psychologia brata się z filozofią	191
5.1. Antyfilozoficzne nastawienie Watsona do psychologii	192
5.2. Psychologia w walce o swój byt	194
5.3. Behawioryzm i jego uproszczony pogląd na życie	198
5.3.1. Determinizm i redukcjonistyczne złudzenie	201
5.4. Neobehawioryzm i konsekwentny Burrhus F. Skinner	204
5.4.1. Psychologia brata się z filozofią	206
5.4.2. Operacjonizm i psychologia	207
Rozdział 6. Psychoanaliza: problematyczna nieświadoma świadomość	211
6.1. Nieświadomość w Wundtowskiej psychologii świadomości	212
6.2. Nieświadoma świadomość i psychoanaliza	213
6.2.1. Psychoanalityczna hipoteza nieświadomej aktywności psychicznej	216
6.3. Czy istnieje Freudowski „psychiczny świat podziemny”?	219
6.3.1. Psychoanalityczna nieświadoma świadomość	222
6.4. Od aspiracji naukowych do mitu	225
6.5. Czy teoria marzeń sennych była punktem zwrotnym w dziejach psychoanalizy?	227
6.5.1. Sprawdzian empiryczny teorii marzeń sennych	231
6.6. Psychoanaliza: nauka czy pseudonauka?	235
Rozdział 7. Psychologia humanistyczna: nauka czy filozofia życia?	239
7.1. Psychologia humanistyczna jako reakcja na ograniczenia psychoanalizy i behawioryzmu	240
7.1.1. Psychologia czy psychologię?	241
7.2. Czy psychologia humanistyczna była rewolucją?	242
7.3. Psychologia transpersonalna czwartą „siłą” w psychologii	245
7.4. Myśl gnostycka w psychologii	247
7.4.1. Gnoza jako źródło psychologii analitycznej Carla G. Junga	248
7.4.2. Spotkanie Junga z okultyzmem	250
7.5. Wpływ Junga na myśl New Age	253
7.6. Psychologia analityczna: Jungowska alternatywa	254

Rozdział 8. Historia polskiej psychologii w zarysie	256
8.1. Witelo – pierwszy polski psycholog	256
8.2. Pierwsza eksperymentalna pracownia psychologiczna w Polsce	258
8.3. Dzieje polskiego czasopiśmiennictwa psychologicznego	260
8.4. Osobliwość początku „nowej” psychologii w Polsce	265
8.4.1. Władysława Witwickiego teoria kratyizmu	266
8.5. Pierwsze zastosowania psychologii w życiu	268
8.6. Psychologiczna szkoła lwowska i narodziny szkoły warszawskiej	270
8.7. Rys humanistyczny we współczesnej polskiej psychologii	272
8.8. Psychologia eksperymentalna Władysława Heinricha. Paralelizm psychofizyczny i przyczynowość psychiczna	273
8.9. Wątek eksperymentalno-historyczny we współczesnej polskiej psychologii	274
8.10. Psychologia polska po roku 1945	275
Rozdział 9. Psychologia poznawcza: rewolucja czy ewolucja?	277
9.1. Pozapsychologiczne źródła psychologii poznawczej	277
9.2. Powrót do języka psychologii pojęć skazanych przez behawioryzm na banicję	281
9.3. Czy istnieje paradygmat poznawczy w psychologii?	283
9.3.1. Proces poznawczy jako przetwarzanie informacji	285
9.4. Psychologia poznawcza jako umiarkowany behawioryzm	287
Zakończenie	290
Bibliografia	294
Indeks nazwisk	311